

Richtlijnen voor zonnepanelen op Lochems erfgoed

Deze richtlijnen gelden voor rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten en voor de gebouwen in het rijksbeschermd stadsgezicht in de gemeente Lochem.

Verduurzaming van monumenten is nodig om monumenten in de toekomst bewoonbaar te maken en houden. Duurzame opwekking van elektra of warmte kan daar een belangrijk onderdeel van zijn. Maar het plaatsen van zonnepanelen of collectoren kan ook een nadelig effect hebben op de uitstraling van het gebouw en de omgeving. We hebben richtlijnen gemaakt voor een juiste balans tussen de wensen van eigenaren, de noodzaak van hernieuwbare energie en het algemene belang van het behoud van monumenten en beschermd stadsgezichten.

Een oplossing die het monument of de omgeving niet aantast, is natuurlijk een collectief zonnepark. Panelen zijn uitstekend te richten op de zon en de aanleg voor deze installaties is aanzienlijk goedkoper dan zonnepanelen op verschillende daken. Zo kan de eigenaar van een monument altijd duurzame energie opwekken. Al dan niet op eigen dak. Wil een eigenaar toch energie opwekken op eigen dak of grond dan kan hij hier de afwegingen en richtlijnen lezen voor monumenten en gebouwen in beschermd stadsgezicht.

Richtlijnen voor alle installaties van zonnepanelen en collectoren:

- Voor het plaatsen van zonnepanelen of zonnecollectoren op of bij monumenten is een omgevingsvergunning nodig. Of ze nu op de grond staan of op een bijgebouw. Dat maakt niet uit.
- Voor het plaatsen van zonnepanelen of zonnecollectoren op gebouwen die geen monument zijn maar wel in beschermd stadsgezicht staan, is het installeren van zonnepanelen of -collectoren op het achterdakvlak vergunningsvrij. Voor de zijdaken en naar de weg gerichte daken is wel een omgevingsvergunning nodig.
- Altijd geldt dat panelen zwart zijn of de kleur van het dak hebben. Lichte of zilverkleurige belijningen of randen mogen niet. Ook blauwe en blauwpaarse panelen (polykristallijn) mogen niet.

Voorbeeld van welke kleur zonnepanelen mogen en niet mogen. De kleur van de dakbedekking kan de kleur van de zonnepanelen bepalen.

- Installatie van panelen gebeurt in 1 richting. Wisselend toepassen van “portret” of “landscape” mag niet.
- Panelen hebben dezelfde uitvoering en kleur. Dit betekent dat het wisselend toepassen van rode en zwarte zonnepanelen niet mag.
- Zonnepanelen of -collectoren mogen niet op prominente plaatsen, zichtassen van pleinen, parken of op bijzondere monumenten.
- De panelen passen bij de uitstraling van het gebouw.
- De opgewekte energie is voor eigen gebruik. Dit betekent dat het maximale aantal zonnepanelen afgestemd is op het eigen energieverbruik.
- De eigenaar heeft het gas- en elektriciteitsverbruik al eerder verlaagd met alle mogelijke maatregelen die passen bij het monument.
- Plaatsing van de installatie leidt niet tot schade aan of verlies van monumentale materialen en constructies. Bij vervangen of verwijderen veroorzaakt de installatie geen blijvende schade aan het gebouw. ‘In-dak’ systemen mogen niet op monumenten.
- Het opwekken van energie op- of bij monumenten of in een beschermd stadsgesicht is maatwerk. De gemeente Lochem kan soms met motivatie afwijken van de richtlijnen. Het afwijken van de richtlijnen mag niet leiden tot een extra aantasting van de monumentale waarden of de uitstraling van het monument. Dit betekent dat er soms meer en soms minder mag dan in deze richtlijnen staat.
- Voor de afweging van de locatiekeuze op of bij het monument/beschermd stadsgesicht geldt de volgende volgorde:

Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw uit het zicht

Een grondopstelling uit het zicht en ecologisch verantwoord

Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw in het zicht

Een grondopstelling in het zicht en ecologisch verantwoord

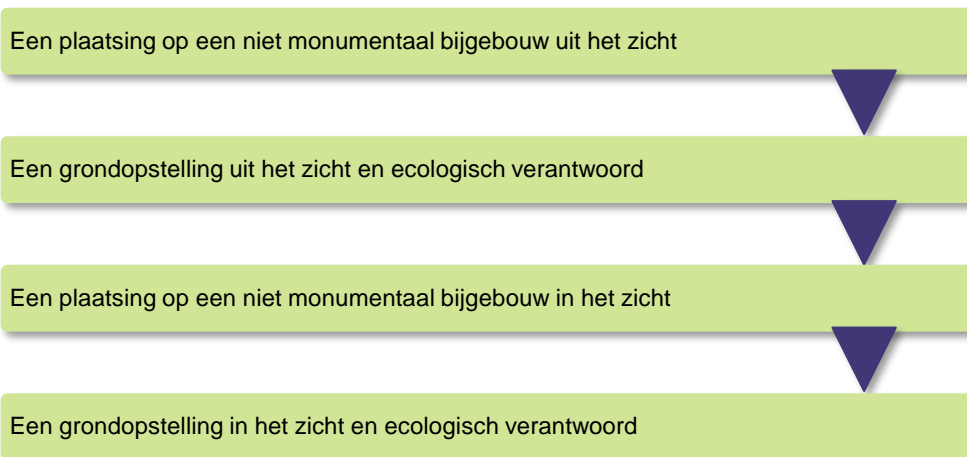
Op het monument: een niet zichtbaar dakvlak of plat dak

Op het monument: beperkt zichtbaar en niet gericht naar de weg of openbaar gebied

Op het monument: een dakvlak naar de weg gericht

Grondopstelling:

- Het gaat om een kleinschalige energieopwekking. Het totale oppervlak van zonnepanelen is aangepast aan de grootte van het perceel en heeft een maximum oppervlakte van 50m² bij percelen binnen de bebouwde kom en een maximum van 100 m² buiten de bebouwde kom of voor zover de grootte, begroeiing en indeling van het perceel toelaat.
- De installatie blijft zo veel mogelijk uit het zicht en staat op een van de minst waardevolle of kwetsbare delen van het perceel.
- De installatie verstoort belangrijke uitzichten op, vanuit of binnen het perceel niet.
- Panelen staan zo laag mogelijk. Panelen boven elkaar mogen niet.
- De ondergrond van de panelen past bij de omgeving. Lichte of witte grindvelden mogen niet.
- De panelen staan netjes naast elkaar in één of meerdere rijen.
- Eventueel mogen panelen licht verdiept in de grond staan.
- Beplantingsplan, rand- en grondafwerking zijn een onderdeel van de vergunningsaanvraag.
- Graafwerkzaamheden verstoren het bodemarchief niet en er gaan geen archeologische waarden verloren.
- Voor de afweging van de locatiekeuze als grondopstelling geldt de volgende volgorde:

Platte daken:

- De panelen staan van achteren naar voren.
- De panelen liggen netjes en in een lijn op het dak en ten opzichte van de dakranden en voorzieningen op het dak.
- De afstand tussen dakrand en panelen is minimaal gelijk aan de hoogte van de panelen.
De hoogte wordt gemeten tussen het hoogste punt van de panelen en de bovenzijde van de aangrenzende dakrand(en).
- Voor de afweging van de locatiekeuze op platte daken geldt de volgende volgorde:

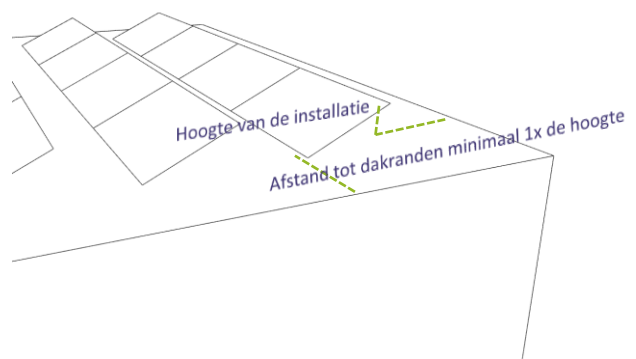
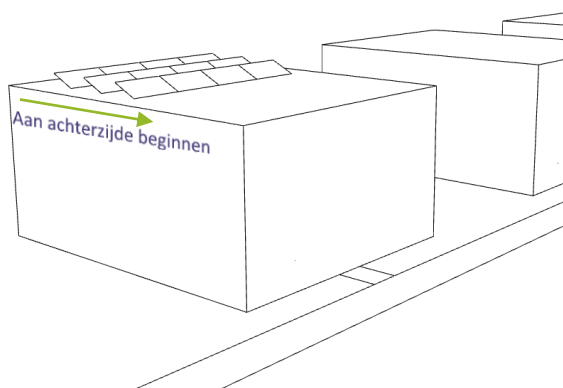
Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw uit het zicht

Een grondopstelling uit het zicht en ecologisch verantwoord

Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw in het zicht

Een grondopstelling in het zicht en ecologisch verantwoord

Op het monument: een niet zichtbaar dakvlak of plat dak

Locatie en maatvoering voor platte daken

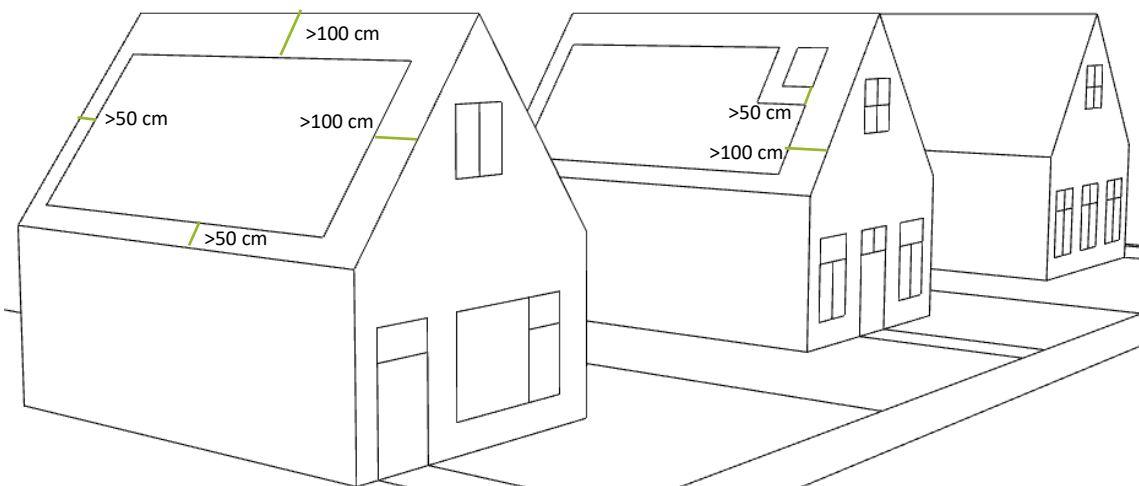
Dakvlakken niet gericht naar de weg of openbaar gebied

De ordening

- De zonnepanelen liggen in vierkante of rechthoekige vlakken. Uitsparingen voor dakramen of doorvoeren mogen soms als ze de regelmatigheid niet aantasten.
- De panelen liggen netjes van achteren naar voren.
- De vlakken liggen in een lijn en de panelen hebben dezelfde uitvoering en kleur. De hellingshoek van de panelen en collectoren zijn gelijk aan de hellingshoek van het dak.
- Het wisselend toepassen van collectoren en zonnepanelen mag niet.
- Kleine dakschilden (zoals wolfseinden) zijn niet geschikt om panelen te plaatsen.
- Zonnepanelen op geschakelde woningen hebben dezelfde maat en kleur en liggen op dezelfde hoogtes.

De maatvoering

- De afstand van de panelen tot niet naar de weg gerichte dakranden en goot is minimaal 50 cm.
- De afstand tot dakkapellen, dakramen en schoorstenen is minimaal 50 cm. Behalve als dakramen opgenomen zijn in het vlak zonnepanelen.
- De afstand tot de nok en naar de weg gerichte dakranden is minimaal 100 cm. Dakvlakken met schuine zijden (tegen schilden, kilgoten en hoekkepers) zijn minimaal 50 cm vrij vanaf het kortste punt.

- Voor de afweging van de locatiekeuze op dakvlakken niet gericht naar de weg of openbaar gebied geldt de volgende volgorde:

Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw uit het zicht

Een grondopstelling uit het zicht en ecologisch verantwoord

Een plaatsing op een niet monumentaal bijgebouw in het zicht

Een grondopstelling in het zicht en ecologisch verantwoord

Op het monument: een niet zichtbaar dakvlak of plat dak

Op het monument: beperkt zichtbaar en niet gericht naar de weg of openbaar gebied

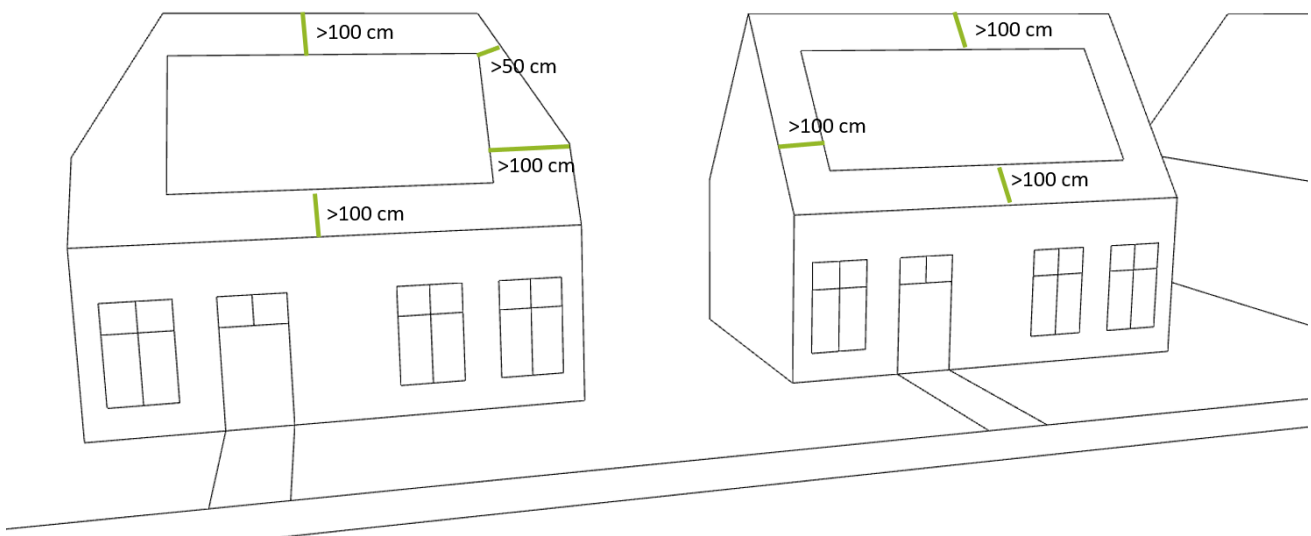
Dakvlakken gericht naar de weg of openbaar gebied

De ordening

- De panelen komen in één vierkant of rechthoekig vlak, uitsparingen in dit vlak voor dakramen of doorvoeren zijn niet toegestaan.
- De keuze voor de plaats houdt rekening met voorzieningen in het dakvlak zoals dakramen, doorvoeren of dakkapellen. Het geheel heeft een nette uitstraling.
- Het wisselend toepassen van collectoren of zonnepanelen mag niet.

De maatvoering

- Dakvlakken met schuine zijden (tegen schilden, kilgoten en hoekkepers) zijn minimaal 50 cm vrij vanaf het kortste punt.
- De afstand tot dakkapellen, dakramen en schoorstenen is minimaal 50 cm.
- De afstand tot de nok is minimaal 100 centimeter, afstanden tot dakranden en goot minimaal 100 centimeter.

De uitvoering

- Kleine dakschilden (bijvoorbeeld wolfseinden) zijn niet geschikt om panelen te plaatsen.
- Zonnepanelen op woningen liggen in rij met gedeelde dakvlakken. Dus gelijke maatvoering en kleur en gelijke hoogtes. Hierbij rekening houden met de toekomstige plaatsing van panelen bij burens en met dakramen en dakkapellen bij deze burens. De mogelijkheid bij belendende bebouwing aan te kunnen sluiten op de geplaatste hoogtes worden meegewogen in de beoordeling.
- De panelen hebben dezelfde kleur als de dakbedekking, dus rood-oranje panelen bij rood-oranje dakpannen en grijs-zwarte panelen bij leibedekking en donkere dakpannen.
- Buiscollectoren op dit dakvlak mogen niet.
- Dakvlakken op prominente monumenten of in belangrijke zichtassen van straten, parken of pleinen blijven vrij van zonnepanelen/collectoren.

- Voor de afweging van de locatiekeuze op dakvlakken gericht naar de weg of openbaar gebied geldt de volgende volgorde:

De vervolgstappen

- Onderzoek welke installatie het meest geschikt is voor uw situatie.
- Bekijk aan de hand van deze richtlijnen welke locatie en hoeveelheid passend is.
- Vraag een omgevingsvergunning aan. Voor deze aanvraag levert u gegevens aan waaruit het volgende duidelijk wordt:
 - De locatie van het perceel waarop de installatie komt
 - De locatie van de installatie
 - Maatvoering van het perceel of dakvlak met daarin de maatvoering van de installatie en de onderlinge afstanden tussen de installatie en de grenzen van het perceel of dakvlak
 - Technische gegevens (zoals merk en type), uitvoering en kleur van de panelen
- Als de omgevingsvergunning definitief is, kunt u de installatie plaatsen.
- Stem vooraf met uw installateur af dat de uitvoering van de panelen en keuze voor de locatie volgens de verleende omgevingsvergunning gebeurt. Neem bij wijzigingen vóór plaatsing altijd contact op met de gemeente Lochem en wacht op een schriftelijk akkoord voor de wijziging.

Heeft u vragen?

Over duurzame opwekking op erfgoed of de procedure kunt u contact opnemen met de monumentencoach via monumentencoach@lochem.nl of (0573) 289 262.